

9. Calendari i festes

Xianghong Qu

Pel que fa a les festes xineses, observem que en l'actualitat coexisteixen diferents denominacions per a un mateix referent, algunes massa literals i poc transparents, d'altres mediatitzades per l'anglès i, finalment, alguns usos que són incorrectes per desconeixement de la cultura xinesa. D'altra banda, en alguns casos no ens consta encara cap denominació en català per a festes o celebracions que possiblement aviat ens seran familiars. Per això creiem necessari oferir una proposta completa d'acord amb la realitat xinesa.

En línies generals, podem parlar de dos tipus de festes que actualment se celebren a gran escala a la Xina, Singapur, Malàisia, Taiwan i en altres zones del món on hi ha comunitats xineses importants: les tradicionals i les modernes. Les primeres pertanyen al calendari agrícola i s'han celebrat des de temps remots, mentre que les segones fan referència a dates commemoratives de la història moderna de cada territori i a festes importades d'Occident, com ara el Nadal i Sant Valentí. Les festes modernes se celebren segons el calendari gregorià, que és el que s'usa principalment en totes aquestes comunitats xineses.⁹

9.1. Festes tradicionals xineses

El calendari tradicional xinès s'anomena popularment *calendari agrícola* o *calendari de la dinastia Xia* (s. XXI aC - XVI aC). En aquest calendari el temps es calcula mitjançant la combinació de dotze cicles de fases lunars (calendari lunar) i quatre períodes climàtics solars, amb mesos o dies intercalats per fer els ajustos necessaris.

9.1.1. Festes del calendari lunar

La Festa de la Primavera

Aquesta festa celebra el canvi d'any segons el calendari lunar utilitzat a la Xina, canvi que se sol produir entre finals de gener i mitjan febrer. Recomanem que s'utilitzin els termes *Festa de la Primavera*, traducció literal de la denominació original *Chunjie*, o *Any Nou Xinès*. També es pot recórrer a la denominació *Any Nou Lunar Xinès*. Cal incloure-hi l'adjectiu *xinès*, ja que el calendari lunar presenta variants a diferents països.

9. A Taiwan en alguns contextos es continua usant la data del calendari republicà que comença l'any 1911, coincidint amb la proclamació de la República de la Xina.

La vigília de la Festa de la Primavera la família es reuneix per acomiadar l'any en curs i celebrar l'arribada de l'any nou. Recomanem l'ús de *Cap d'Any Xinès* o del terme original *Chuxi* per referir-nos a aquesta vigília.

L'arribada de l'any nou també comporta el canvi cíclic del signe del zodíac xinès, que inclou els dotze animals següents: la rata, el bou, el tigre, la llebre, el drac, la serp, el cavall, la cabra, el mico, el gall, el gos i el porc.

La Festa dels Fanalets

El quinzè dia de la primera lluna els protagonistes de la festa són els milers de fanalets penjats a l'aire lliure (als carrers, parcs, etc.), de diferents formes, mides i colors. N'hi ha que representen escenes de la mitologia xinesa. En aquesta festa se celebra la primera lluna plena de l'any nou xinès. Recomanem la denominació *Festa dels Fanalets* en comptes de *Festa de les Llanternes*.

La Festa de les Barques de Drac

Aquesta festa commemora la mort del poeta Qu Yuan (any 278 aC), que es va suïcidar llançant-se al riu Miluo. Segons la creença popular, aquesta festa també serveix per retre homenatge als déus de l'aigua. Aquest dia és tradició fer curses de barques, la proa de les quals té la forma del cap d'un drac; per això s'anomena *Festa de les Barques de Drac*. Un altre nom possible és *Festa del Doble Cinc* perquè se celebra el cinquè dia de la cinquena lluna.

El Dia dels Enamorats

El Dia dels Enamorats a la Xina se celebra el setè dia de la setena lluna, motiu pel qual aquesta festa també es coneix com a *Festa del Doble Set*. Cal assenyalar que aquesta festivitat no substitueix el dia de Sant Valentí, el 14 de febrer, ja que totes dues se celebren actualment a la Xina.

La Festa de les Ànimes

Tradicionalment es creu que el quinzè dia de la setena lluna la porta de l'inframón s'obre i els fantasmes i els esperits poden tornar de visita al regne dels vius; per això aquesta data es coneix com la *Festa de les Ànimes*.

Festa de la Mitja Tardor

El quinzè dia de la vuitena lluna és una altra data important que coincideix amb la lluna plena, símbol de la reunificació familiar per als xinesos. Per això es denomina *Festa de la Lluna* o *Festa de la Mitja Tardor*, traducció literal del seu nom en xinès, *Zhongqiujie*.

Festa del Doble Yang

El novè dia de la novena lluna se celebra la Festa del Doble Yang perquè, d'acord amb el pensament clàssic xinès, el nou, com a major nombre dígit, representa el màxim *yang*, símbol de l'energia de la llum o del foc. Com que el número *nou* i el substantiu *longevitat* són paraules homòfones en xinès, es dedica aquest dia a retre homenatge a la gent gran; per això també es coneix com a *Dia dels Ancians* (*Laorenjie*).

9.1.2. Festes del calendari solar

Dia dels Difunts

El primer dia del cinquè període climàtic normalment és al voltant del 5 d'abril. En aquesta data se celebra el Dia dels Difunts, una festa solar en què els xinesos visiten les tombes dels seus ancestres. També es coneix com a *Festa de la Claredat Pura*, que és la traducció literal del seu nom en xinès, *Qingmingjie*.

Festa del Solstici d'Hivern

Una altra festa solar popular del calendari tradicional és el primer dia del 22è període climàtic: la Festa del Solstici d'Hivern, que cau entre el 21 i el 23 de desembre del calendari gregorià.

9.2. Festes modernes

Les festes modernes es poden subdividir en dos tipus: les que commemoren dates de la història moderna i les que s'han importat recentment d'Occident. Tant les primeres (com ara el Dia de les Forces Armades o la Festa Nacional) com les segones (Any Nou, Nadal, Sant Valentí, etc.) són fruit del procés de modernització i globalització que ha viscut la Xina al llarg del segle xx. Són dates del calendari gregorià i recomanem l'ús dels termes corresponents en català per fer-hi referència. Així, per exemple, cal anomenar l'1 d'octubre *Dia Nacional de la República Popular de Xina* o *Festa Nacional*. De totes les festes modernes, les úniques que compartim són l'1 de gener (Any Nou) i l'1 de maig (Dia del Treballador).

Recomanacions

Quan ens referim a les festes xineses hem de tenir present que:

- S'ha d'evitar l'ús del terme *calendari lunar xinès* per referir-se al calendari tradicional xinès, perquè aquest últim inclou festes tant del calendari solar com del lunar.
- No s'han d'usar els noms dels mesos del calendari gregorià per referir-se a les dates de les festes lunars per evitar possibles confusions.
- Cal evitar l'ús del terme *festival* per referir-nos a les festes xineses.
- Cal evitar qualificar aquestes festes amb l'adjectiu *oriental*, perquè no a tot l'Orient se celebren les mateixes festes.
- En cas de dubte sobre la denominació adequada en cada cas, consulteu la taula següent:

Taula 9.1. Traduccions recomanades i desestimades de les festes xineses

Denominació en català	Data	Nom en pinyin	Nom en caràcters	Denominació desestimada
Festa de la Primavera Any Nou Xinès Any Nou Lunar Xinès	Primer dia de la primera lluna, entre el 21 de gener i el 20 de febrer del calendari gregorià	<i>Chunjie</i> <i>Nongli</i> <i>xinnian</i> <i>Jiulinian</i> <i>Danian chuyi</i>	春节 农历新年 旧历年 大年初一	Festivals de Primavera Festival de Primavera Festa de Primavera Any Nou lunar
Cap d'Any Xinès <i>Chuxi</i>	Últim dia de l'última lluna de l'any xinès	<i>Chuxi</i>	除夕	Cap d'Any Oriental
Festa dels Fanalets	Quinzè dia de la primera lluna de l'any xinès	<i>Yuanxiaojie</i> <i>Shangyuanjie</i> <i>Dengjie</i>	元宵节 上元节 灯节	Festa de les Llanternes Festival dels Fanalets Festival dels Fanalets Xinesos
Festa de les Barques de Drac Festa del Doble Cinc	Cinquè dia de la cinquena lluna, normalment al mes de juny del calendari gregorià	<i>Duanwujié</i> <i>Duanyangjié</i> <i>Longzhoujié</i> <i>Wuyuejié</i>	端午节 端阳节 龙舟节 五月节	Festival de les Barques del Drac Festival dels Vaixells Drac Festival dels Bots del Drac Festa de les Barques-drac
Dia dels Enamorats Festa del Doble Set	Setè dia de la setena lluna, normalment al mes d'agost del calendari gregorià	<i>Qixijie</i> <i>Qiqiaojie</i> <i>Nü'erjie</i> <i>Chuanzhenjie</i>	七夕节 乞巧节 女儿节 穿针节	Festa de les Set Germanes
Festa de les Ànimes	Quinzè dia de la setena lluna, entre agost i setembre del calendari gregorià	<i>Guijie</i> <i>Zhongyuanjie</i> <i>Yulanpenjie</i>	鬼节 中元节 盂兰盆节	Festa dels Fantasmes Festival dels Fantasmes Famolencs Festes Yue Laan Festa dels Esperits Famolencs
Festa de la Mitja Tardor Festa de la Lluna	Quinzè dia de la vuitena lluna, entre setembre i octubre del calendari gregorià	<i>Zhongqiujié</i> <i>Baiyuejié</i> <i>Bayuejié</i> <i>Tuanyuanjié</i>	中秋节 拜月节 八月节 团圆节	Festival de la Mitja Tardor Festival de Tardor Festa de Mitjans de Tardor Festa de la Lluna Plena Festa de Tardor
Festa del Doble Yang Dia dels Ancians	Novè dia de la novena lluna, normalment al mes d'octubre del calendari gregorià	<i>Chongyangjie</i> <i>Laorenjie</i> <i>Jiuyuejie</i>	重阳节 老人节 九月节	Festa de Chung Yeung
Dia dels Difunts Festa de la Claredat Pura	Dia 4, 5 o 6 d'abril del calendari gregorià	<i>Qingmingjie</i> <i>Taqingjie</i> <i>Hanshijie</i>	清明节 踏青节 寒食节	Festa de la Claredat Brillant Dia de Neteja de Tombes Festa de la Neteja de les Tombes Dia d'Escombrar les Tombes Festa dels Difunts Festival Ching Ming Ch'ing Ming Chieh
Festa del Solstici d'Hivern	Dia 21, 22 o 23 de desembre del calendari gregorià	<i>Dongzhijie</i> <i>Changzhijie</i>	冬至节 长至节	Festival del Solstici d'Hivern